

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelírási levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HÁZIASNEVELÉSÜ, amellyel iskolázott úriúrnak negyvenéves pengő hozományjal férjhezmenne szombattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENŐNÉL, Rákóczi út 57/b.

50 ÉVES gyermektelen özvegyasszony, 50.000 kc. hozományjal, havi 400 kc. nyugdíjjal és berendezett lakással férjhezmenne hozzáillő, szigorúan vallásos bentjáró-hoz. Ajánlatokat „Nyugodt otthon” jelírére: Müller, Bratislava, Edloy-dvor továbbít.

KELETI pályaudvar közelében keres polgári családnál orthodox fiatalember tiszta lakást és ellátást. „Kisigényű” jelige.

TANULÓNAK felveszek vas- és fűszerüzletembe egy jó házból való fiút. Brack Fülöp cég, Jászkarajenő.

PALESZTINAI születésű fiatal úri-leány héber órákat ad. Csoportban mérsékelt díjazás mellett. Cím a kiadóban.

KERESKEDELMI jeles érettségivel s három évi gyakorlattal állást keres mindennemű irodai munkában perfekt könyvelő-levelező. „Szombattartó 23 éves” jelírével a szerkesztőség portómentesen továbbítja a leveleket.

NÉMETORSZÁGBÓL menekült vallásos magyar zsidó családapa, ki a Konzentrationlagerben teljesen lerongyolódott, könyörögve kéri zsidó testvéreit: küldjenek neki bármiféle felső ruhát, vagy fehérneműt, esetleg cipőt. Kegyes adományokat e lap szerkesztőségébe kér.

ORTH. VENDÉGLŐ, forgalmas vidéki városban kitűnően prosperál, családi okok miatt átadó. 20 fill. bélyeggel el látott ajánlatokat „párnósze bechóved” jelírére.

ORTH. kóser finom háziszír P 2-ért kapható Winkler E, Derecske.

KIMONDOTTAN helyes, ügyes, iskolázott hugom részére finomlelkű, biztos existenciával bíró orth. fiatalembert keresek. Hozomány P 7.000 és remek kelengye. „Szerencsés véletlen” jelírére a kiadóba.

28 ÉVES, jó családból való szolid volt talmudista nőül venne házias, szigorú orth. szellemben nevelt ügyes leányt 6-8000 P hozományjal. „Takarékos” jelige.

ÓRÁSSÉGÉD, szombattartó, ki kis és nagy munkát önállóan végez és aranyjavításokhoz ért, azonnalra felvétetik. Weiszberger Herman ékszerész, Szerencs.

KERESEK budapesti jól bevezetett, nyugodt existenciát nyújtó képviselőnek, szép lányom részére, benősülés céljából szigorúan vallásos, jó megjelenésű fiatalembert. „Volt talmudista előnyben” jelírére.

JÓ házból való 14-15 év körüli fiút fűszerüzletembe, jó körülmények között, azonnal felveszek. Fogel Mór, Miskolc, Szt. István u. 34.

IRTÓSZERT ruszli-bogár, svábbogár ellen, felelősség mellett, olcsón szállít Blau Dániel szappangyár, Fehérgyarmat.

DRÓSEK héberül, jüdisch-deutsch és magyar nyelven nálam olcsón megrendelhetők. Reichenberg Fülöp hitoktató és hitszónok, Pápa, Rákóczi út 29. szám.

VOLT HUNFALVI talmid. (1906-1912), a rossz viszonyok következtében tönkrement, leánya kiházasítása céljából régi barátaihoz és egyéb jószívű hit-sorsosokhoz fordul. Segélyösszegeket a Zs. U. „talmid vószik” jelírére továbbít.

ARANYMŰVES és ékszerész: Abrahamson Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Sportelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogramok a legolcsóbban.

HA ELEGÁNSAN és amellyel olcsón akar öltözködni, keresse fel újonnan megnyílt angol, francia női divatszalonunkat. Elsőrangú munka, rendkívül mérsékelt árak. M. Müller, Bratislava, Edlov dvor.

FARAKTÁROMBA keresek vallásos gyakornokot (esetleg azonnalra), ki 5, 7, 12 éves fiaimat chümis-rasi, gemore-tajszefesz, t'nach és II. polgárra tanítani és vizsgáztatni képes. Teljes ellátás és 20 pengő havi fizetés. Wieder Jánk (Szatmár m.)

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szdertálat, gyertyatartót menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Excelsior כשר של דבש
pörkölt kávé

orth. rabbinatusi hechszerrel és egyéb sel peszach cikkek viszonteladók részére Wertheimer és Frankl cégnél V., Hold-ucca 6 szám.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, Bpest, Bethlen u. 33.

שול פסח - CUKOR

az orthodox hechszerre reflektáló hithű hazai zsidóság részére ezévből is Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztott 1934. évi dátummal jelzett vignettként tanusítják.

A cukor gyártása ezévből is a SELYPI CUKORGYÁR R. T.-nál (Budapest, V., Zrinyi-utca 14.) történt, SILBERSTEIN DÁVID váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk rabbikollégiumának vallási döntése szerint, az orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be Sel Peszach-cukor szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcseserlésből, vagy öszekeveredésből vallási tilalomszegések keletkezessenek.

Budapest, 1934. évi február havában.

A magyarországi autonóm orthodox izraelita hitfelekezeti
Központi Irodája (VI., Eötvös-u. 19.)

אללנעמיינע יידישע צייטונג

כי

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Mégis foglalkoznak velünk!

Múltkor cikkemben Szabó esperes és dr. Viktor tanár urak missziós beszédeivel kapcsolatban arra kértem a tényleg prédikátor urakat: ne foglalkozzanak velünk, hanem elsősorban saját hitüket tanítsák szeretettel és igyekezzenek őket a vak gyűlölködés béklyóitól megszabadítani. De ha már mindenáron tényleg munkát akarnak végezni, ott vannak a pápák, zulukafferek, pygmeusok és a többi vad és félvad törzsek, de ott van az egész emberiség nagyobbik fele, terjeszték ki azokra nemes missziós fardozásokat, de azt a népet vagy felekezetet, amelyről ma már a világ első keresztény egyházfejedelmel, mint kiválasztott népről a legnagyobb tisztelettel és megbecsüléssel emlékeznek meg, hagyják békében és ne foglalkozzanak velünk. Ugy látszik azonban ebből szerény kérelmem süket fülekre talált, mert a múlt héten dr. Sebestyén Jenő, a budapesti református teológiai akadémia tudós igazgatója tartott ismét a skót missziós társaságban egy „térítő” előadást, amelyben — több „épületes” megállapítása közepette — nem kevesebbet hallottunk, mint azt a súlyos vádat: a zsidóságnak nincs teológiája, dogmatikája és hitvallása és ami a legsúlyosabb vád: „nincs teljes és tiszta I'tenfogalma”. Csak néhány vonásban kívánok reflektálni a legújabb ténylegprédikációra.

Nincs teológiánk! A zsidó vallási teológia, mint azt nemrég egy világhírű tudós megállapította, eddig csak húszezer kötetre való könyvtárat tölt be. A Vatikánban, a British Museumban és ha jól emlékszem a müncheni Hof- és Staatsbibliothékban, tehát a világ legelső és legnagyobb három könyvtárában: külön héber osztályok vannak, amelyek a zsidó teológia nagyszerű termékgyűjteményel. Nincs dogmatikánk! Igaz ugyan, hogy Sebestyén igazgató úr Maimonides 13 dogmatikai pontját, mint a legfigyelemreméltóbb dogmatikai „kísérletet” elismeri, de miért nem említi a monoteiztikus vallás legelső hívőinek: a zsidóság-

nak őstamentumi alapdogmáját a „Halljad Izrael, egy a mi I'tenünk!”-et. Hát az Egy!tenség nagy megnyilatkozása nem elég fontos dogmatika?

És nincs hitvallásunk! Az Egy!tenség kardinális dogmáján kívül ott van a Tízparancsolat és a Szentírás gyönyörű szociális és humánus rendeletein kívül a Süllchon Örűchban csoportosított vallás-erkölcsi törvények és rendeletek nagyszerű tárháza, ami a gyakorlati élet számára megmagyarázott hitvallási rendeltsorozat.

Érthetetlen, hogy ellenségeinknek mennyi bajuk van velünk. A legelterjedtebb kritikával illetnek bennünket. A paradoxonok kergetik egymást. A múlt hónapban Németország bankankétján azt vetették szemünkre, nem tudunk kalkulálni, árromboló vagyunk és a német zsidó bankárok hallatlan alacsony kamatláb

mellett dolgoznak. Azelőtt éppen az ellenkezőjét vetették szemünkre, azt, hogy árdragítók és uzsorások vagyunk. Egyszer destruktívek, máskor fanatikus orthodoxok, hol háborús úszítók, hol pedig gyáva pacifisták. Ez a gólúsz szenvedése. Most pedig egy missziós prédikátor azt vágja fejünkhöz, hogy nincs teológiánk nincs dogmatikánk és nincs hitvallásunk. „Es sind nicht die schlechtesten Früchte an welche die Wespen nagen” — mondja Goethe. Még sem lehetünk mi zsidók oly alacsonyrendűek és megvetendők, ha immár 3 évezred óta Fáraótól máig mindig útjában vagyunk ellenelünknek. Nem csodálatos, hogy az emberiség alig egy százalékát kitevő zsidósággal hol jó, hol rossz indulattal foglalkoznak és a zsidókérdés állandóan napirenden van? Mégis csak értékes részét képezheti a törpeszámú zsidóság az egyetemes emberiségnek...

Kispest kontra Nagypest

Stern Samu a kongresszusi országos iroda elnöke tudvalevőleg új statutumot tervezett és kidolgoztatott, amint már megírta a Zsidó Ujság. Az új tervezet rendezni akarja azoknak az adózási ügyét, kik más helyen laknak és más helyen üzik foglalkozásukat és úgy rendezik be, hogy azon a helyen fizessenek adót, ahol kisebb összeggel megúszhatják. Így például sok pesti üzlettulajdonos Budán lakik, ahol kisebb az adózási kulcs, mint Pesten, sok budapesti lakos pedig egyáltalában nem fizet annak a kisebb hitközségnek, amelynek területén birtoka, gyára vagy üzeme van. A statutum e pontja miatt neológ hitközségek között élénk összeütközés támadt, amint ezt a Kecskeméti Vilmos kollégánk szerkesztésében megjelenő „Zsidó Élet” e lapban olvassuk. E beállítás szerint a pestkörnyéki községek mind felvonulnak Pest ellen; Kőbánya erősen tiltakozik a kettős adózás ellen; Kispest egyenesen a

kongresszusi szervezethez való kilépésre készül; Óbudán is nagy hullámokat vetett az új tervezet. A hevesi neológ rabbi az összes felekezeti fórumok megkerülésével egyenesen a kultuszminiszterhez fordult és tanácsokat ad neki. De különösen Buda forrong, ott azzal agítanak, hogy Stern Samu elnök unifikálni akarja a hitközséget Szórái-szóra ezt olvassuk az illető lapban:

— Az egyesítés szempontjából szám-bajóhető legnagyobb hitközségnek a férfit nyertek meg céljuknak. Az egyik világi, a másik egyházi ember. Az első már kapott egy olyan stallumot, amelyet soha nem is akart a maga részére megkapni, de még többet ígértek neki, ha diadalra viszi az egyakarát szándékát. A másiknak, aki „vezető” pozícióban van, beigérték az innenső hitközség hasonló méltóságát, bár az igen illusztris férfiúval van betöltve.

Ez prózában azt jelenti: Szántó Jenő budai alelnököt megtették országos irodai alelnöknek, dr. Kiss Arnold budai vezető főrabbinak megígérték, hogy pesti vezető főrabbi lesz, pedig ez az állás már be van töltve dr. Hevesi Simonnal. Mindezek a fellobbanások minket orthodoxokat csak távolról érintenek, de

publicisztikai kötelességünk a regisztrálásuk. Megvan a dolgokról a véleményünk, amelynek alkalomadtán majd kifejezést is adunk. De nehogy az orthodox machlajko-csinálók igazolva legyenek eme események által, meg kell állapítanunk: „Es wird nicht so heiss gessen, wie gekocht“...

A kiházasítási segély növelése

Irta: Steiner Ede, a szombathelyi orth hitközség elnöke

A Hachnoszasz Kalo akció, amelyet a Központi Iroda az orth hitközségi tisztviselők érdekében megindított, mindenképpen örvendetes és dicsérendő. Jelen soraimnak csupán az a célja, hogy megmutassam a hitközségeknek az utat, hogyan lehet az Iroda által kiutalható összegben felül, a hitközségi tisztviselőknek nyújtani.

Hitközségemben még a háború előtt 4½ ezreléket vetettek ki a hozományra, minden helyben kötött esküvő után. Amikor a községnek további jövedelmre volt szüksége, a kulcsot duplájára, azaz 9 ezrelékre emelte, az egyik felét természetesen kiosztotta, a másik fele pedig a hitközség pénztárába folyt be. Mint hogy ennek a tételnek eredménye teljesen bizonytalan volt és így a hitközségi büdzsé összeállításánál pontos alapot nem nyújtott, 8 évvel ezelőtt kivettük a költségvetés fedezeti tételéből s azóta külön tartalékoljuk a hitközségi tisztviselők leánykiházasítási segélyére. Az eredmény teljesen kielégítő. Beszéljenek a számok. 1927 óta (az 1930. év kivételével) befolyt 2008 pengő és kifizettünk négy esetben 400-600 pengőig, összesen 2000 pengőt.

Miért mondom az 1930. év kivételével? Ebben az évben az előjáróság ellenzéki tagokból rekrutálódott, intézkedésekre a kiházasítási alap be lett szüntetve, a befolyt összeg a hitközség pénztárába folyt be, de a következő évben indítatva

érezte magát az előjáróság a leánykiházasítási alap visszaállítására. Ez a legjobb bizonyíték a terv életrevalósága mellett.

A felek a 4½ ezrelék miatt nem zúgolódnak. Tudják: „Ohne Geld ist ka Chasene“ és így minden örömszülő nem bánja, ha a kapott vagy az adandó összeg nem egész egy százalékát leadja. Mert ha valaki negyvenezer pengő hozományt kap, akkor nincs kétségbesve, ha 360 pengőt levonnak neki. Ha pedig csak 4000-et kap, akkor a 36 pengő szintén nem teszi gazdagabbá. Nem bánják, mert tudják, hogy jótékony célra és nemes jótékonyásra lesz fordítva. Ajánlom a szombathelyi orthodox hitközség példáját követésre. Az intézkedést a kisebb községekben is meg lehet valósítani, mert kisebb községben ugyan kevesebb röhas jön össze, de kevesebb is a rászoruló.

Orth. kóser של פסח
árak viszonteladók részére,
a bpesti orth rabbiság felügye-
lete alatt készült boszniai szilva,
ládában; burgonyaliszt, ecetsav
és az összes létező husvétii fűszer
és gyarmataruk a legolcsóbb és
országosan elismert legmegbízhatóbb:
Amszel Simon Budapest, Dob-u. 31
Peszachi árjegyzéket kívánatra
küldök. Telefon: 35-6-02.

ארמח' כשר של פסח
Szilva, burgonyaliszt, ecetsav, saját pörkölésű kávék, szilvórium, barack-
lekvár. — **Cukorbetegek részére külön cukormentes**
Özv. Papper Dezsőné
Nagyban Budapest, VII., Dob-utca 19. Tel.: 34-5-30. Kicsinyben

Mint mindig úgy az idei saisonra is az ös-
szes szövet- és seiyemujdonságok
legolcsóbban és leggyóbb választékban

Spitz Herman gyönyörűen ujjáépített
áruházában szerezhetők be

Erzsébet-körut 34. sz.

(Saját házában) Royal Orleummal szemben

Szombat és ünnepnapokon zárva

Csehszlovákiából

A pozsonyi jesiván vasárnap tartotta főtisztelendő Schreiber Akiba főrabbi a szemeszterzáró nagy vizsgálatot, a rab-
bik és a hitk. notabilitások jelenlétében. A vizsga befejeztével jutalomban részesítettek a köv. legjobb növendékeket: Kohn B. (Vásárosnamény), Jungreis J. (Nádudvar), Mandel S. (Téglás), Schück M. (Sárvár), Weisz J. (Nagygyezyer).

A kosicei tisztújító közgyűlést nem lehetett megtartani, mert az 500 választásra jogosult közül többenek mint 400-nak szavazatát érvénytelenítették.

Szolyván a hitközségi előjáróság le-
köszönt és mivel a hitközségi alkalmazottak fizetése kérdésessé lett, a rabbi maga vette kezébe a gabella kezelését.

Bratislavában Ador 10-én volt az el-
hunyt Drechsler Lajos sírkövének állí-
tása, amely alkalomból Lebovits rabbi és Ungár egyleti rabbi hatásosan beszél-
tek. A kegyelet művét értékessé tette az elhunyt fia dr. Drechsler Géza, aki apja nevére a J'szajde Hatajro és a jesiva hallgatói lakbérpótlására alapítványt tett.

A varannói Chevra az Ador 7-én megtartott rendes évi közgyűlésén Guttman Ignácot 50 éves tagságának jubileuma alkalmából meleg ünneplésben részesítette. A jótékonyágáról közismert jubiláns ez alkalommal egy nagyértékű házat terjedelmes kerttel a Chevrának aján-
dékolt azzal, hogy a ház egyik lak-
része szegények menhelyéül szolgáljon. Az ünnepség lefolyása: A választmány Guttman Ignácot örökös díszelnökévé választotta, majd Schwarz Izidor elnök megható beszéd kíséretében gyönyörű albumot nyújtott át az ünnepeltnek; Schwarz Hugó hitk. elnök és Braun Henrik pénztáros szintén üdvözölték felszólalásaikban a jubilánst. Este 70 terítékes banketten pedig Ehrenguber fő-
rabbi méltatta egyórási beszédében Guttman úr önzetlenségét, jótékony-
gát és példaadó, nemes gesztusát.

Pozsonyból jelentik: Különös okok miatt semmisítették meg a párkányi neológ hitközség elnökségének mandátumát. Az elnökséget 2 évvel ezelőtt választották meg, de időközben kiderült, hogy a választáson nem-zsidó felekeze-
tűek is résztvettek és azok szavazatának köszönhető az elnökség a meg-
választását.

Az ógyallai Chevra Kadisa Reichen-
thal Józsefet, aki 25 év óta áll az intéz-
mény élén, meleg ünneplésben részesítette. Ador 7-én diszközgyűlést és lélek-
emelő chevro szűdét rendeztek tiszte-
tére. Neumann Fülöp, Halmos Aron, Wollner Ignác stb. stb. remek héber
idézetekkel átszótt beszédekben köszön-
tötték a jubilánst, akit közfelkiáltással örökös díszelnökké választottak.

Hitközségi békekötések

A régi kehillök valláserkölcsei fon-
tosságának tudatával áthatott zsidó-
nak mindig nagy fájdalmat okoztak a
viszálykodásról és pártoskodásról
szóló hírek, amilyeneket oly nagy
multú hitközségekről, mint Szatmár
és Munkács, olvashatott. Most már
nyíltan beszélhetünk erről a dologról,
mert, amint lapunk más helyén meg-
jelent közlemények mutatják, elült e
hitközségekben dúló csúf per-patvar.
A szatmári orthodox hitközség nagy
nehézségek leküzdése után mégis egy-
ségesen installálta Teitelbaum Joel
nagykarolyi főrabbit és mindkét párt
elismerte őt lelki vezérének. Munká-
cson is véget ért a másfél évtizedes
herce-hurca, és mindkét egymással
szemben álló csoport négyheti tárgya-
lás után végre megtalálta a hitközség
egységes szolgálatába állítható váll-
vetett működés platformját.

A békekötés pillanata visszatekin-
tésre indít és kényszerít. Megvan a
béke, de milyen áron? A harc hevé-
ben egyik párt sem sajnálta az eszkö-
zöket. Megismétlődött Jiftoch és Pin-
chosz esete. Jiftoch a Sajftim köny-
vének elbeszélése szerint fogadalmat
tett, hogy győzelme esetén a házából
először kijövőt fel fogja áldozni, de
a végzettség következtében nem
egy pompás áldozati tulok futott

elébe, hanem — fiatal leánya. A fo-
gadalmat — mondja a Talmud —
meg lehetett volna semmisíteni a val-
lástörvények értelmében, erre Pin-
chosz főpap jogosult is lett volna. De
ez azt várta, hogy a vezér elébe járul-
jon ilyenmő kéréssel, a nemzeti hős
Jiftoch pedig azt hitte, hogy elvárhatja
a főpap előzékenységét, így azután —
elvezett a szerencsétlen leány. A
községi pártok viszáljai között össze-
omlottak a hitközségek vallási és
anyagi viszonyai, fejtelenség lett
úrrá, a közélet nivója süllyedt, rom-
halmazok között történt a megegye-
zés. Csak a bajok, a károk, a veszte-
ségek ekéjének végigszántása után
lett a hitközségi talaj porhanyossá
téve és alkalmas a béke magvainak
befogadására és csak az a vigaszunk:
„Jobb később, mint soha”.

De ebben a körülményben rejlik a
hazai viszonyokra való alkalmazása
és tanulsága. Nálunk is több hitköz-
ségben: jobb ügyhöz méltó buzgalom-
mal mélyítik és szítják a pártoskodás
által teremtett ellentéteket, amelyek
következtében a Tóra tisztelete, a
Tóra-tanulás viselői iránti kötelező
megbecsülés, mind sutba lesz dobva.
Az elfogultság, a győzni akarás, a dac
megvesztegetése elvakítja a bölcsék
szemeit és elferdítik az igazságosok
ítéleteit. A munkácsi és szatmári eset
azonban mementó lehet és legyen.
Nem szabad addig várni a békekötés-
nek, amíg lezuhan a hitközség er-
kölcsei és pénzügyi hitele, amíg bedu-
gulnak a hitközségi élet egészséges
továbbvitelére szükséges pénzforrá-
sok, amíg a hitközségi intézmények
fenntartása kétségessé lesz. Meg kell
menteni a békét, amíg még van va-
lami, amit még lehet és érdemes meg-
menteni. Nagyon meg kell szívlelni
Jirmijó intését (13. fej.): „Adjátok
tiszteteket az Örökkévalónak, mielőtt
besötétedik és mielőtt beleütődnek lá-
baitok a sötétség hegyeibe.” És mély-

séges igazságot fejez ki a Bach
(Rabbi Jajél Szerkesztő), amikor az ő
idejében a lemergi hitközséget úgy
nevezi: „k'vilasz jaffi — a szépség
egybefoglalása”, amivel azt akarta ki-
fejezni, hogy nemcsak szép a vallási,
a tórai életben, hanem össze van
fogalva egységes keretben (k'vilasz).
A mai időben sem lehet egy hitköz-
ségnek más ideálja, mint az, hogy le-
gyen méltó erre a névre: k'vilasz
jaffi, azaz befelé szép vallásilag, ki-
felé pedig egységes a békekötésben.

A Szentföldről

Jeruzsálemben a közelgő városi tanács
választásokra az egész zsidó lakosság
egyesült és erre a célra a két egymás-
sal szemben álló szervezet: az Aguda és
a Kneszesz Jiszróél hivatalos hitközség
kezetfogott, mivelhogy a szent város-
ban a zsidó többség da-
cára még mindig arab kézben van. Az
összefogás első eredménye, hogy sza-
vazati jogot kaptak a chaluka emberei,
akik semmiféle adót nem fizettek, mivel-
hogy a kajlel házaiban ingyen laktak.
Ugyancsak Jeruzsálemből jön a hír, az
egységes főrabbiság megteremtése kö-
rül. Ugy terveznék a dolgot, hogy a je-
ruzsálemi rabbiság 9 tagból állna, 6 tag
a hivatalos községből, 3 az orthodoxiá-
ból és e fölött volna egy 3 tagú főrab-
biság, amelynek tagjai volnának Kuk
főrabbi, a szefárdok részéről Jacob Měr
és az orthodoxia részéről Duschinsky fő-
rabbi. Természetesen a terv megvalósí-
tása rendkívül sok akadályba ütközik.

Palesztinában a vallástalan szocialista
munkáspárt a Hisztadruth igen előtör és
ennek reakciójaképpen a mizrachisták tá-
madásai a cionista vezetőség ellen mind-
inkább erősebbek lesznek.

A palesztinai hivatalos lap szerint
ismét 63 német-zsidó orvosnak adtak
engedélyt orvosi tevékenységre. Palesz-
tinában jelenleg 1424 orvos van, ami a
lakosság számához képest sok.

Ajánlom orth kóser של פסח kitünő boraimat

Elsőrendű tokaji, verpeléti
zamatos pécenyé, csemege
és asztali borokat nagyban
és kicsinyben legolcsóbb áron

Lázár Márkus borpince
Budapest, VII., Klauzál-tér 16. sz.
Telefon: 40-5-54.

Orth. kóser של פסח saját termésű kitünő zamatu paksi boraimat

nagyban és kicsinyben kimérem.
Steiner borpinceje Budapest, VII., Klauzál-tér 2
(Patika melletti ház.)

Olcsó של פסח borok Niszel orth. kóser éttermében

Asztali bor P — 66
Hegyaljai P 1.—

Budapest,

Rombach-u. 16 Tel: 379-89

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szé-
dertálat, gyertyatartót menő-
rát, arany, ezüst és briliáns éksze-
reket, órákat

Heiden Leó

ékszerész-nél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árok.
Budapest, Király-utca 21. Tel: 38-1-10.

A munkácsi béke

Mint már megírtuk, a munkácsi hitközség két pártja között 4 héttel ezelőtt megindult a béke tárgyalás R. Mordecháj Rubin vezetése mellett. A négyheti szakadatlan tárgyalás eredményre is vezetett, és a tizenhat évi machlojke után bekövetkezett a béke. A megegyezés alapja a munkácsi hitközség teljes egysége, a belzi és visznicsi párt két bészhamidrosa széleskörű autonómiát kap és delegáltjaik harminc százalékos arányban helyet kapnak a hitközség vezetésében, hatvanegy képviselőtestületi tag között tizennyolcat ők delegálnak. A béke létrehozása R. Mordecháj Rubin, a sátoraljaujhelyi szefárd hitközség volt elnökének köszönhető. Az ő okossága, tapintata, igazságérzete, türelme, áthidalta az ellentéteket és amikor Purim napjának virradatján, csütörtök reggel megtudták a községben, a béke létrejöttét, általános volt a vélemény, hogy megvalósult a Megilló zárószava, Mordecháj ismét „jót tett népevel és békét hozott a jövődnek”.

רוש טוב לעמו דבור שלום לכל ווען.
A békeszerző Rubin Márton a magyarországi orthodox szervezet számos bizottságának tagja, e tárgyalások vezetésében is a budapesti Központi Iroda elve irányította, amelynek értelmében hitközségi viszályok alkalmából a főrabbi tekintélyének megvédelése erkölcsi és vallási kötelesség. Így volt Munkácson is: Spira főrabbi autoritása csorbítatlanul és maradéktalanul került ki a tárgyalásokból.

A békeszerző szűkebb pátriája, természetesen nagyon büszke rá és a

la borovicska és szilvórium

של פסח

saját, szigorú felügyelet alatt termelve. Főzdemben az egész éven át kizárólag פסח של-áru lesz előállítva!

HERZOG FÜLÖP főzdeje, Vrbóve (Verbó, C.S.R.)

Modern szépségápolás.

Villanyos szőrtelenítés.

Szemölcsirtás, Qarz. Pollák Sarolta kozmetikus.

BUDAPEST, Andrásy-ut 32. szám I. em. Miracle szépségápoló szerek. Miracle hajeltávolító szer. (Prospectus.)

WEISZ LIPÓT

uriszabó

Budapest, Ul., Teréz-körút 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák elsőrendű kivitelben עליון elnyős áron készülnek! Több rendelés esetén vidékre is megyek.

sátoraljaujhelyi szefárd hitközség előljárástól, Teitelbaum Dávid elnök aláírásával a köv. levelet kaptuk:

A munkácsi hitközségben évek hosszú sora óta dúló testvérharc közmegegyezéssel történt teljes megszüntetése alkalmából, indíttatva érezzük magunkat Rubin Márton hitközségünk agilis előljá-

rósági tagjának. Kinek a saját kezéből, több heti fáradságot nem ismerő nehéz munkával sikerült az összzsidóság által óhajtott békét megteremteni, őszinte szerencsekívánatainkat ezúton kifejezni. Rubin Márton úr ezúttal is, mint évekkel ezelőtt hitközségi elnök korában, diplomatikus tapintatosságának és leleményességének fényes tanujelét adta. Nem is csodálkozunk tehát azon, hogy máris több hitközségből meghívást kapott az ott dúló viszályok eliminálására. Óhajtuk, hogy a köz érdekében még soká kifejtse békeszerző munkáját.

Utóbbi óhajhoz mi is csatlakozunk!

של פסח
fajborok és
édes csemegeborok
kicsinyben és nagyban házhoz szállítva legolcsóbban FAHN FÜLÖP borkereskedőnél, II. Margit körút 3. Tel.: 53-4-81.

A nagyvilágból

A lengyel szejm legutóbbi ülésén a kormánypart részéről Miedzinski ezredes beszélt és kikelt a radikális antiszemita ellen, de közben azt is mondotta, hogy Lengyelországot jobban lehetne kormányozni, ha nem volna a lakossága 30 százalékban kisebbség és közöttük nem volna 2,700.000 zsidó. Amikor közbeköltötte egy képviselő: 3,300.000 zsidó van Lengyelországban. — azt felelte, igazán sajnálatos, hogy annyian vannak de a mi alkotmányunk minden polgárnak egyenjogúságot biztosít. (Ime ilyenek a „zsidó-barátok“.) Utána Minzberg zsidó képviselő a zsidók helyzetéről beszélt és megállapította, hogy az állami költségvetéshez a zsidók számarányukat messze felülmúló módon hozzájárulnak, de azért az állam jótéteményeiből semmit sem kapnak. Mindezek ellenére bizalmuk van Pilsudski kormányához, amely nem tesz különbséget a polgárjogok tekintetében — legalább elvileg — származás és vallás szempontjából.

Hollandiában a mezőgazdaság tehermentesítésére 1000 barmot megvett az állam, levágatta és konzerveket készített belőle és a konzerveket most szétosztja a munkanélküliek között. Tekintettel voltak a rituálisan élő munkanélküliekre is és sok állatot ilyen célra vágta le s konzerválták.

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.

KATZ LIPÓT

Budapest, Dob-utca 24. Telefon: 44-1-56

של פסח

:: FÜSZERÁRUK ::

ecet, kakaó, burgonyaliszt paradicsom és mindennemű fűszeráru, a környéken a legolcsóbban és legmegbízhatóbban beszerezhető; valamint hitközségünk általi MACZESZ, SMÜRE, maczeszliszt és tej hitközségi árban, házhoz szállítva

MUNCSIK GYULÁNÁL
Budapest, Kazinczy-u. 38 (Dob-u. sarok)
Vidékre rendeléseket pontosan eszközölök.

ארטה כשר של פסח

macesz, tej, fűszeráru, boszniai szilva, burgonyaliszt, eceteszenec, ceres, csokoládé, kakaó, lekvár, paradicsom, bor, szilvórium stb legrégibb, legmegbízhatóbb beszerzési forrása:

Özv. SCHLANGER BERTALANNÉ

Budapest, Laudon-u. 7. Tel.: 12-6-72.

Eladás nagyban és kicsinyben. Egész éven át és peszachra is a legfinomabb vaj és sajtok. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek. Referenciát a bpesti orth. rabbinátus nyújt.

A szatmári rabbiinstalláció

(Saját tudósítónktól.) Teitelbaum Joél főrabbi szatmári székhelyével új fejezet kezdődött a szatmári orthodoxia történetében. Az egész régi magyarországi orthodoxia által éber figyelemmel kísért 6 évi testvérharcra, — mely rengeteg vagyon és energiát emésztett fel, s melynek egyes fázisai: bész-din ítéletek, rágal-mazások, választások, választás megsemmisítések, központi irodai és kormánybeavatkozások voltak — tett pontot a rabbielkötés.

Ezt megelőzően lázas tárgyalások folytatók a „chószid” és az u. n. „askenáz” tábor között, mely tárgyalások eredményeként a 36 tagú chószid-párti vezetőséget 71-re kibővítették olyképen, hogy 35 askenáz párti hozzá választottak. Ez az 50 százalékos paritás alapján elv egyenlő arányt biztosít mind a két pártnak a hitközség vezetésében. Megállapodtak azonban arra az esetre nézve is, hogyha az együttműködés mégsem volna lehetséges. Erre az esetre nézve kimondották: ha legalább 300 „askenáz” tag egy év múlva kilépni óhajt, akkor a hitközség 2 részre oszlik fel, a nagytemplom a disszidenseké s a többi hitk. vagyon arányosan lesz felosztva.

A megegyezést küldöttség közölte a főrabbi, aki ezután késznek nyilatkozott a rabbielkötés elfogadására. Nagyszabású bevonulást akartak rendezni, bócherok lovasbandériumával, hatósági fogadtatással az állomással. A főrabbi azonban elhárította magától az ilyen ünnepelést és minden előzetes értesítés nélkül febr. 27-én a kora reggeli órákban, családjával együtt megérkezett a városba és beköltözött lakásába. Ettől a perctől kezdve ezres tömegek ostromolták az utcát, ahol az új főrabbi lakása van. Megerősített hármás rendőrökönök zárták el az utcát és a környező városrészt. Csak a kiváltságosak, rab-bik és messze földről jött delegációk vezetőinek sikerült a rabbi elé járulni sólem-re és kézcsókra...

D. u. 3 óra körül a város főterén és a számos mellékutcáján, a főrabbi

lakásától a Várdombutcai nagytemplomig a rendőrség és tűzoltóság kötéldöntött. Most kezdődik az installáció látványos része. Autósor vonul végig a templomig, elől katonazenekar és egetverő „jechi!” reszketeti meg a különben nyugodt szatmári atmoszférát. Ablakokban a kiváncsiak száza, az utcákon férfiak, nők és gyermekek tömege. A templom rettenetesen túlszűfolt. A főrabbi csak nehezen tud a szószékhez férkőzni.

— Mi onajchi? — kezdi a főrabbi, ki vagyok én, mivel lettem érdemesebb arra, hogy ez az „ir v'em b'jisz-roel” („város és anya Izraelben”) lelki vezérévé választott? De bízom nagynevű őseim szellemében, a „chüss ovaissz-ban, hogy ezt a magas méltóságot méltóan be is tölthessem.

Teitelbaum főrabbi sajátos előadásmódra és sirástól el-elcsukló hangja tüzeket gyújt a hívek zrciben... S beszél a főrabbi a kidus lasem-ről, mely a béke által helyreállt, a testvéri összefogásról, mely a zsidóság egyetlen fegyvere, s mely egyetértés ápolása a hitközségben: az ő programjának gerince...

Székhelyétől után egetverő „jisar-kajach”, majd maariv után a templomból a menet katonazenekarral az élén, hatalmas éljenzés mellett visszaindul a főrabbi lakására. Közben a szatmári főterén a bócherok százai kört formáltak és hangosan énekelve táncra perdültek. — Ezután a hatóságok képviselői tisztelegtek a főrabbi előtt. Este 9 órakor a hitközség tanács-termében 500 teritékes bankett volt. A nagy társaság a legjobb hangulatban ült együtt, amikor végre 11 órakor megjelent Teitelbaum főrabbi. Hatalmas „jechi!” (éljen) kiáltással fogadták és amikor a nagy ünnepi barcheszt megszegték, hívei boldogan törtek le egy-egy darabkát, mint sírájim-ot. Az 500 ember azután egyszerre felállott és egy lelkes énekbe kezdett. Felejthetetlen élmény. Spiegel Dávid felköszöntőjére a főrabbi ismételtlen a hitközségi béke ápolása mellett tett hitvallomást.

Éjjel 2 óráig tartott az installációs ünnepség, melyre a magyar és cseh-szlovák határokat is megnyitották és a hívők óriási tömegei — Makóról is jött 2 teli autóbusz — özlöltek Szatmárra.

Grosz Dávid, aki előbb kormánybiztosi, utóbb pedig megválasztott hitk. elnöki minőségben a reá bízott feladatot ily sikerrel megoldotta, a következőképen nyilatkozott az újságírók előtt:

— Tető alá hoztam a békét, én már mehetek...

Susan-purim napján be is adta lemondását.

Feldmann Lajos

Egy rosszindulatu purimi tréfa

Schwarz József nagyváradi egyetemi rabbi írja nekünk a következő érdekes purimi epizódot:

— Megdicsőült apám: Rabbi Naftóli Schwarz volt mádi főrabbi különös esetet mondott el nekem, amelynek most Purimkor időszerűsége volt és egyébiránt is jellemző. Vagy ötven évvel ezelőtt lehetett, apám akkor Krakóban időzött, ahol tudvalegőleg R. Simajn Szajfer működött főrabbiaként. Apám azt látja, hogy Purimkor az összes templomokban és bészhamidrosokban falragaszokat tesznek ki, amelynek a főrabbi a legszigorúbb hangon megtiltja híveinek, hogy Purim alkalmából Slach-mónesz küldésével zavarják. Dél felé az apám elment a főrabbihoz, mert kíváncsi volt, mi indította erre a szigorú felhívásra. A főrabbi igen izgatott hangulatban találta, a beszéd folyamán azután kiderült, hogy nem tudja mire vélné, hogy a hívei részéről szokott purimi figyelmességek elmaradtak. Apám elmondta a falragaszok tartalmát. A főrabbi erre magából kikelve kijelentette, hogy ez ellenségeinek csúf aknamunkája. Erre apám távozott, elment a főrabbi híveinek egynéhány vezetőjéhez, akik négy kocsi béreltek és bennük négy küldönc vitte a hírt a híveknek a rosszakarató csinytevő hazugságról, amely a végén mégis meghiusult.

Stühmer-féle של פסח csokoládé

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt. Kapható mindenütt. Viszonteladók az eredeti hechser másolatát kapják Gyár: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 8. szám

Zsidók Magyarországon 100 és 200 év előtt

A magyar zsidók száz év előtti helyzetére élénk fényt vet a most napvilágot látott érdekes tanulmány, melyet „Magyar szabadelvűek 100 év előtt” címen adott ki dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselő. Elmondja, hogy 1837-től kezdve Pestvármegye követi: Szentkirályi Mór és Dubraviczki Simon képen küzdöttek az országgyűlésen a zsidók emancipációjáért. Pestmegye 1837. november 14-iki közgyűléséből kifolyólag utasítást ad ilyen értelemben az ő követneik. Amint a jegyzőkönyv — akkori stílusával hangsúlyozza: „miután a Magyar Nemzet a zsidókat az ország nem külön nemzetének, hanem csak különböző vallású polgárainak ismeri meg, s a magyar polgárokat illető polgári jogokban kész ingyen részesíteni.” Dubraviczki a Pozsonyban tartott 1840. március 9-iki országgyűlésen be is terjeszti erre vonatkozó indítványát. Az alsó tábla március 24-én elfogadja az indítványt, eltörlendőnek tartja a türelmi adót és felír a főrendekhez. A főrendi tárgyalásnál a felszólalók mind nemes, emelkedett hangon tárgyalják a kérdést, még a jelenlevő katolikus főpapok is. A zsidók polgári jogaiért az alsó tábla akkori szabadelvű frontjának tagjai: Deák Ferencz, Klauzál, Szentkirályi küzdöttek. A nagy küzdelemnek eredménye az 1840-i XXIX. t. c. volt, amely a zsidók számára megnyitotta az összes mesterségeket, kereskedelmi ágat és polgári telkeknek megszerzését, de a türelmiadó még 7 éven át megmarad.

Mindezeknek a küzdelmeknek az egyes fázisait Bródy Ernő dr. igen élénken és érdekesen tárja az olvasó elé.

„A Századunk” című folyóirat legújabb számában érdekes értekezést olvasunk „Kis Lázár tündöklése és pusztulása” címen. A szerző Sas Andor, a bécsi császári archívum 89 kötetét kitevő adataiból megrajzolja az ilyen

nagy zsidó vállalkozónak a sorsát. Szinte hihetetlen nagyarányú közgazdasági tevékenységet fejtett ki. Előbb 1730. körül Szatmár megyében volt gróf Károlyi Antal bérloje, az egész nagy uradalom összes kocsmáit bérelte, úgy a gróf, mint a falvak lakosai rajongtak érte. A hétéves háborúban, nagy hadseregszállító lett, így pl. 1760-ban 6120 lovat szállított egyszerre. A háború után 10.000 mázsányi mennyiségben dohányt vásárolt a kincstartól. Az összes vásáron megjelentek megbízottai, akik nevében bort, selymet, textilt vásároltak; működésének területe Varsótól Triestig, onnan Grázról Bécsig terjedt. Grófok, bárók, hercegek, főpapok, nemesek, je-

zsuiták, minoriták voltak komitensei. És akkor az történt, hogy 1767-ben jelenteti egy Zelmanovits Wolf nevű honnmai rosszhírű ember, aki magát beadványaiban szégyenérzet nélkül „denunciásnak” nevezi. Ugyancsak beárulja Zélig Wolf pozsonyi vendéglős, akit a hitközség emiatt chérembe tesz. Mária Terézia minden jog ellenére lefogattja, az összes hatóságoknak kiadja a rendeletet, hogy egész vagyonát összeírják, akkor kiderül, hogy összvagyon 236 ezer forintot tesz ki. Kis Lázár szégyenében s fájdalomában börtönben hal meg. Egy hosszú per után tönkremegy egész családja. A hatóságok még 1780. után is rágódnak az ügyön, amíg azután az egész belekerül a császári archívum temetőjébe. Az özvegy a legnagyobb nyomorban marad, a denunciások se kaptak semmit. Zsidó sors és nemezis

Az ausztriai zsidóság helyzete

Az osztrák zsidóság helyzetéről egy bécsi zsidó előkelőség a következőképpen nyilatkozott egy újságról:

— Egy Steinberg nevű költő vagy 100 év előtt héber verset írt „Zsidó öröm” címen. Ebben a versben arról van szó, hogy egy orosz városkában a gettó kapuja előtt egy kisgyermek borzalmosan összeszurkált holttestére akadnak. Ismeretlen a holttest és ismeretlen a gyilkos. A kisvárosban azonban csakhamar sugdolózni kezdenek, hogy a zsidók ölték meg a gyermeket és — hűsvét előtt lévén — vérét vették. A vérvád ostoba meséje egyre jobban terjed, nagyszájú agitátorok izgatják a népet és bosszura tüzelik. A szitkozódás egyre erősebb lesz, kaszák, kapák és egyéb fegyverek kerülnek elő és már-már megindul a fekete fergeteg a gettó felé, hogy bosszút álljon a kiontott keresztény vért.

— Ezalatt pedig a gettóban kínzó halálfélelmek között várták a zsidók soruk beteljesülését. Egyszerre azonban — mi zaj? — egy jajveszékő zsidó asszony

fut a gettón keresztül. Zokog és kezeit tördeli, mert a kis halottban felismerte saját gyermekét. A hír villámgyorsan terjed a városkában, a gettó falain kívül bosszusan veszik tudomásul a megcáfolatlan tény, nem igaz tehát a vérvád, fészkerbe kerülnek ismét a kifent kaszák s a többi gyilkos fegyverek, unott csendül ismét a városkára. Csak a gettó háza hangosak. Az örömtől. A felszabadulás érzésétől. Nincs már veszély, hiszen zsidó a halott. A költő is így fejezi be: „Örvendj népem, zsidó a halott.”

— Ez tehát a zsidó öröm és ehhez hasonlítható az osztrák zsidóság öröme is. Az osztrák kormány három tűz közé volt szorítva. Ha a szocialisták győznek, jaj a zsidóknak: jön a bolsevizmus. Ha a hitleristák győznek, jaj a zsidóknak: mondani is fölösleges, miért. Győzött a harmadik, a legkisebbik rossz: Dollfuss.

— És Önök bíznak Dollfussban és Stahrembergben? — kérdi az újságról.

— Egyelőre nem bántanak, élni hagyják bennünket. És ismeri a mi göllisz életünkre oly mélyen és szomorúan jellemző mondást: „Chälé sóo heist auch gelebt” (Órád élni az is élet). Egyelőre relatív nyugalomunk van, zavartalanul, megaláztatások és bántalmazások nélkül járhatunk napi foglalkozásunk után. Hogy mi lesz holnap? Hát édes Istenem, ki láthat be a jövőbe?

Stark Hermann fűszernagykereskedés, villanyerőre berendezett kávépörkölt, kávé és tea szaküzlet **Berettyóújfalun**. Telefon: 22

Ajánlja **פודל** pörkölt és nyerskávé keverék, tea és teakeverék különlegeségeit, fűszer és déligyümölcsöket a chomecz árúknál áránál sem drágábban a legkiválóbb minőségekben. Kávé és tea bérmentes szállítással. Kivátna az itteni orth. rabbiságtól hecsher küldetik. Mielőtt szükségletét beszerezné, kérjen ajánlatot.

WEISZ MÓR **Ne rendeljen פסח**
csokoládé- és kakaót;
kérje előbb árjegyzékemet.
orth. kóser keksz, kétszersült
és süteménygyára Budapest, VII.
Dob-utca 22. --- Telefon: 4-23-65. KITÜNŐ MINŐSÉG, OLCSÓ ÁRAKI

Dr. Stern Salamon: Neochaszidizmus

Az emberi lélek mélyébe hatolni, a szunnyadó érzelmeket új életre keltetni és a mindennapi élet posványába süllyedt Adámfiát magasabb gondolati világba emelni oly nemes feladat, melynek teljesítésére nálunk zsidóknál már oly sokan vállalkoztak, de csak keveseknek sikerült. A célhoz vezető utak ezerfélesége, a történelmi korok káros szellemi áramlatainak mindenkor befolyása által emelkedő akadályok, nagyban hátráltatták azoknak a munkáját, akik a lélek felszabadításán fáradoztak. Olykor-olykor azonban az Isten közelségébe áhító tömegből kiemelkedik egy-egy alak és szuggesztív erejének varázsával az élőtől és hatalmas irammal, felszökkenő légző módjára, beláthatatlan magasságba ragadja azokat, akik a szeretet és hűség kötelékével vannak hozzákapcsolva.

Ezt tapasztalhatta mindenki, aki mint idegen vendég, tárgyilagos szemmel igyekezett megfigyelni mindazt, ami Ungár S. D. nyitrai főrabbi tanítványainak összejövetelén — melyről a „Zs. U.” mult száma megemlékezett — lejátszódott. Nem szándékunk, a tanítványok lelkesedésével színes riportot írni egy lokális jellegű találkozókról, hiszen ez inkább csak egyesek érdeklődését keltene fel. Ami a szélesebb zsidó rétegek elé kívánkozik, az inkább az az újabb chaszidikus irány, mely az utóbbi évtizedben tért hódít a vallásos zsidóság keretén belül és amely újabb iránynak egyik képviselője a nyitrai főrabbi is.

Ez az újabb mozgalom élesen különbözik attól chaszidikus iránytól, mely a Baal Sém fellépésével veszi kezdetét és inkább a régi, a reális életben gyökeredző talmudi chaszidizmushoz való visszatérést hirdeti. Buber, Horodetzky, Berdycewsky és a chaszidikus ideológia többi megalapozói, a chaszidizmus és miszticizmus között teremtett analógiájukkal még akkor is túllőnek a célon, ha a Baal-Sém-mel kezdődő chaszidizmust tartjuk szem előtt, mert hiszen ezt az irányt sem lehet teljesen a miszticizmus homályába

tolni, mennyivel kevésbé lehetséges ez ma, a neochaszidizmus korában.

A neochaszidizmus oly távol áll a miszticizmustól, mint az egyszerű matematikai szabály a metafizika megfoghatatlan fogalmaitól. Hogy már most mi jellemzi legjobban ezt az újabb irányt, nehéz volna rövid néhány sorban kifejteni, de szemlelhunyva, hogy a beszédnek a gyülekezetből kiváltott hatása bennünk szentimentális érzelmeket fel ne korbácsoljon, üljünk és hallgassuk a rabbi szavait és megértünk mindent. Érezzük a nagyszerű átszellemültséget, mely a hallgatót magával ragadja. Az itenes hangulatban az emelkedő lélek leveti halandó testét és a végtelenségbe, Isten szeretetébe elmerülő szellem már csak megvető pillantással tekint le a porbahulló emberi húsról: minék az emberi test fáradozása, minék a küzdelem a testi jóléért; mi az ember testi szenvedése és fájdalma ahoz a spirituális szeretet-hez képest, mellyel a lélek Isten örök imádatába olvad? Már-már azt gondolnád, hogy a legsötétebb miszticizmus határához értél és a modern europäer reális gondolkodásának segítségével szabadulni akarsz a bűvös hatás kötelékétől, de hasztalan minden fáradozásod. Szép varrógos álomnak képzeled egész átszellemült állapotodat. De az ember gyakran álmodik és tudat alatt tisztában van azal, hogy az egész valóban csak egy álom és bármily kellemes hatással is van az emberre ez az időleges lelki elváltozás, álom után mégis csak felébredés következik. És tényleg, ez az ember, aki bennünket még az imént a lelkiségbe, az átszellemült magasabbrendű világba ringatott, éreztetni kezdi velünk, hogy ez az abszolút lelki emelkedettség nem lehet az ember földi életének állandó formája. Az anyag, a test, a világ, maga az élet mágnesez erővel húzza magához a szférákból a halandó testet a lélekkel együtt. A rög, mely tápot nyújt a testnek, életben tartja a lelket is: test és lélek egymáshoz van láncolva, együtt pedig a materiális világ függvényei. Érzed, amint a

mester, egyetlenes síklással veled együtt a való élet légkörébe száll alá és egyszerre csak azon veszed észre magad, hogy — a földön vagy. Miért? Azért, mert nekünk embereknek nem adatott meg a tiszta lelki élet lehetősége, előttünk — Tetens szavaival élve — „a dolgok lényege, az emberi gyarló és korlátoltsága folytán örök titok maradt”, ha pedig testünk nem tud az égbe emelkedni, hozzuk le az eget a földre.

És itt érkezünk el ahoz a ponthoz, melyből a mai, neochaszidikus irány tulajdonképpen kiindul.

Ne az utólréhetetlen magasságokba való röpködés akarata, ne az utopisztikus lelki vágyak hajhászása legyen az emberi cselekedetek rugója, mert a kitűzött cél elérése néha sikerül, néha nem, utóbbi esetben pedig az egyedüli eredmény a mennyei birodalom tiszta levegőjének a materiális világ mérgezővel való megfertőzése. De ezzel szemben igyekezni a tiszta zsidó lelki ideálokat a reális élet talajában elültetni, a földi, anyagi életet élvezni, a test követelményeit kielégíteni, de úgy, ahogy azt a Tóra parancsa előírja: ez az a cél, mely után minden zsidó ember áhitozódik, ez az a fertőtlenítő szer, mely 'az ember földi életében egészséges, tiszta légkört terem.

Ime az új stílus a chaszidikus életben. Új, mert az eddigi hasonló irányoktól eltérően, a szintistia lelki életet az ember testi életével egybe akarja forrasztani, míg eddig a kettő külön-külön utakon haladt. Mert vagy az asketizmus csúfalával zárta el magát az egyén a külvilágtól, így álltván Isten szolgálatába földi életét, vagy pedig olyan életet folytatott, melyben volt ugyan valami az elhivatottság eszmévilágából, de csak olyaszvalami, ami inkább külsőségekben jutott kifejezésre. Igazi belső tartalommal, minden külsőségtől mentes magaslatos lelki ideálokkal a reális élet pályákon mozgó ember életét: ez az új irány van hivatva megtölteni. És a zsidó történelmi, akik a zsidóság minden megmozdulását figyelemmel kísérik, most is felfigyelhetnek, mert ez az új irány, — előreláthatólag — új kort fog alkotni a chaszidizmus történetében.

פסח - CUKOR

az orthodox hecsherre reflektáló hithű hazai zsidóság részére ezévből is Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztott 1934. évi dátummal jelzett vignetták tanusítják.

A cukor gyártása ezévből is a SELYPI CUKORGYÁR R. T.-nál (Budapest, V., Zrinyi-utca 14.) történt, SILBERSTEIN DÁVID váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk rabbikollégiumának vallási döntése szerint, az orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be Sel Peszach-cukor szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcserélésből, vagy összekeveredésből vallási tilalomzágések keletkezessenek.

Budapest, 1934. évi február havában.

A magyarországi autonóm orthodox izraelita hitfelekezet Központi Irodája (VI. Eötvös-u. 19.)

A megtérés sohasem késő

Elbeszélés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

15.

Ekkor Naftóli batorságot vett magának és felkereste főnökét:

— Bernstein úr, adja nekem a könyvelői állást és én azt teljes megelégedésére fogom betölteni.

— Igen, erre már én is gondoltam. Te ügyes és szorgalmas vagy. Tizennégy napi próbaidőre felveszlek.

A tizennégy nap elteltével a főnöke annyira meg volt vele elégedve, hogy őt menten könyvelőjének alkalmazta, jó fizetéssel.

Midőn Bernstein úr új könyvelőjének ezt tudomására hozta, Naftólinak rendkívüli öröme volt, hisz eddigi keresetének négyszerese lett neki kilátásba helyezve.

— Nagyon köszönöm önnek, Bernstein úr, mondá. Most azonban újabb és még nagyobb szívességre kérem. Kérem, előlegezze nekem évi fizetésemnek felét. Atyámnak Teplicébe kell mennie. Egyedül nem utazhat és így anyámnak is el kell őt kísérnie. Erre legkevesebb kétszáz tallér szükséges.

Bernstein megdicsérte a jó fiút és átadta neki a pénzt. Az örömtől ujjongva ment Naftóli haza. Megölelte atyját és átnyújtott neki kétszáz tallért:

— Utazzál, I'ten segítségével, szeretett atyám, itt van a költség, csak térj majd ismét egészségesen vissza.

Azután elbeszélte, hogy elnyerte a könyvelői állást és hogy főnöke félévi fizetését előlegezte neki.

Apa és anya örömkönnyek közepette hálálkodtak I'tennek, hogy ily sikerült fiuk van.

Röviddel ezután az utazáshoz mindent előkészítettek. Márta és Adél, kik időközben nagyobbak lettek, elvállalták a háztartás vezetését. Ruhdorf ezután neje kíséretében a fürdőre utazott és néhány nap mulva már a teplici fürdő jótékony hatásáról győződhetett meg. Az orvosok tanácsa tényleg bevált, olyannyira, hogy a beteg négy hét mulva láthatólag megerősödve, hazatérhetett. Ezután már nem kellett ágyban feküdnie. Mindazonáltal állapota még nem volt annyira kielégítő, hogy valamelyes foglalkozást folytathatott volna. Miután a félév eltelt és Naftóli ismét felvehette havonként a fizetését, a család megélhetési gondja már el volt hártva.

Naftóli ezalatt szorgalmával és agilitásával főnöke számára nélkülözhetetlenné vált.

Bernstein adakozó ember volt. Vallásossága azonban nem volt kifogástalan. Szombaton rendszerint zárva tartott ugyan, de pl. vásárok alkalmával, vagy a katolikus ünnepek előtt bizony nyitva tartott *saboss* szent napján is. Dicséretére váljék azonban, hogy ilyenkor egyedül dolgozott nem-zsidó alkalmazottaival, míg a zsidó alkalmazottakat szombat- és ünnepnapokon mindig szabadságot. Kóser háztartása volt, de idegenben nem-zsidó vendéglőben is étkezett. Bár üzletileg látszólag: *szigoruan* becsületes volt, de azért, ha biztosra vette, hogy nem kerülhet nyilvánosságra, megengedett magának egyet-mást, ami

nem volt erkölcsi szempontból teljesen kifogástalan...

Bernstein jó ember volt a szegényekkel szemben, csak egy családdal szemben volt szigorú és kérlelhetetlen és ez: saját sógornőjének a családja volt.

Egyetlen fivérének özvegye három árójával a legnagyobb nyomorban születtek, anélkül, hogy a vagyonos Bernstein könyörületességre lett volna bírható velük szemben. Sőt: rettentő haragot táplált szerencsétlen sógornője iránt.

Miért? Ennek oka a következő:

Bernstein üzletileg társasviszonyban élt fivérével. Ez tíz évvel ezelőtt elhalálozott és neje két egész kicsiny és egy még meg sem született gyermekkel hagyta hátra. Bernstein rá akarta bírni sógornőjét, hogy üzletének továbbra is részese maradjon és saját, valamint gyermekeinek vagyonát othagyja befektetve. Az özvegy azonban egyik fivére tanácsára, erre nem volt hajlandó, hanem követelte az őt megillető résznek haladéktalan kiadását. Hiába kérte Bernstein, hogy ne ragaszkodjék szándékához, mivel ez az ő tönkrejutását is előidézheti. Nem használt semmi: kénytelen volt üzletét teljesen leltározni és ebből mintegy 30.000 tallért ki kellett fizetnie. Az özvegy ugyanis, nem bízott sógorában és ragaszkodott követeléséhez. Csak nagy erőfeszítéssel sikerült Bernsteinnak ezt az összeget üzletéből elvonnia.

Az özvegy azután az üzletből kilépett, vagyonát fivérére bízta, ki magát a gyermekek gyámjának nevezette ki. Ez jóhiszeműleg kezelte a pénzt, csak hogy merész vállalkozásokba bocsátkozott, amelyek balul ütöttek ki, ő maga Amerikába szökött és nővére, gyermekeivel együtt nyomorba jutott.

A szegény asszonynak keserűen kellett lakolnia azért, mert fivérében jobban bízott, mint sógorában. A legszükségesebbet is nélkülöznie kellett és senki sem volt képes Bernsteint rábírni, hogy haragját a szegény özvegyvel ne éreztesse és hogy rajta megkönnyüljön. A gyermekekről gondoskodni akart, de csak olyan feltétel mellett, ha azokat az özvegy idegenekhez adja. Erre azonban az anyai szív nem volt képes.

— Súlyosan megbántott, mondá Bernstein, tönkre is tehetett volna, ezért nekem sem kell részvételt lennem irányában.

Korai és fölötte szigorú tél állott be. Özvegy Bernsteinnak kenyér, fűtés és ruházat kellett volna. Idegen emberek megszánták és gyűjtést rendeztek javára. Bernstein azonban egyenesen visszautasította a segítyezésben való részvételt.

— Bernstein úr, jegyezte meg Naftóli, midőn a gyűjtők eredménytelenül távoztak, — hiszen ön msákülönbén olyan jó ember, miért oly könyörületlen, éppen szerencsétlen sógornőjével szemben?

— *Naftóli!* Ebben nem ismerem tréfát! Ne törődj olyan dolgokkal, melyek nem tartoznak reád!

Ezekkel a szavakkal utasította rendre Bernstein, könyvelőjét, kivel mindeztideig a legelőzékenyebben bánt.

(Folyt. köv.)

Divatos, izléses **parókák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
 Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Első bál a Kile-ben

Megboldogult anyámnak volt nagybátyja *R. Jiszroél Chájim Katzburg* z. c. l. A Bükk kies hegyein túl, a barlangos gömőri hegyeken innen terült el kerülete. Régi vágású askenáz rabbi volt. Oly úton és oly következetességgel haladt előre, mely barátainak számát nem nagyon szaporította. Annál inkább tisztelőinek. Tán gyűlöli nem akadtak, inkább megbántottságot érzők. Ahol korholni kellett, ott korholásra nyitak ajkai. Út az ő szobájában nappal és éjjel, tanult és tanított. Emellett mélyre és messzire látó tekintete meglátta a kerület legelégletesebb falvában lakó hívének lelkivilágát is.

Meghallotta, hogy a disznódi korezmárosné nem röstell a mulató legényekkel táncra perdülni: rövid idő alatt ott volt a levél, melyben berendelte a magáról megfélekedezett asszonyt. Oly tekintélye volt, hogy felszólítására késedelem nélkül meg is jelent.

— Rebbelében, wegen Parnösze... — védekezett a parókás zsidóasszony.

De nem volt pardon. Kijárt a mosdatás, a korholás Nagy fogadkozások, javulási ígéretek között tért falujába vissza.

Egy gazdag földbirtokos élt községében. A megyei urak, a környék földbirtokosai otthonosak voltak vendéglátó kastélyában. A vallásossággal biz hadilábon állott. Midőn meghalt, elizen a rabbihoz a földbirtokos *Miska* nevű fia, a temetésen tartson beszédet Visszaúzen a rabbi:

— Nincs mondanivalóm. Jót nem mondhatok életéről, rosszat nem akarhat a család, hazugságra meg nem nyitnak a bolyoki rabbi ajkai.

Visszaúzen *Miska*, ad 50 forintot, tartson beszédet. „Nem tartok“, volt a rövid elutasító válasz. *Miska* egyedül ment most már el a temetés előtt 1 órával.

— Rabbi úr, a vármegye képviselteti magát, a szolgáló is ott lesz, meg a környék összes földbirtokosai. Milyen temetés az, hol nincsen pap?

— Nem megyek — feleli. — *Ich hab niks voss czü zogn.*

Miska nem nyugszik, 100 forintot ígér, majd már 500 forintnál tart. A válasz csak elutasító. Most már elhagyja *Miskát* türelme, előkapja revolverét és rászögezi a rabbira: ha nem jön, keresztüllövöm.

— Megyek, megyek, mondja, cseppet sem megijedve. *Ich hab sajn voss czü zogn.*

Meg is jelent a temetésen. Megállott 3 lépésnyire a koporsótól és elkezdte beszédét:

Ne vegyen edényt

mig meg nem győződik a

Baross-téri

Árucárnok

Budapest, Baross-tér 2.

olcsó árairól.

Zománcedények:

(kisebb szépségűkkel)

Lábas v. fazék: 1 1/2 l. 2 l. 3 l.
 P —.74 —.88 1.08

Vizveder: 26 cm. 28 cm. 30 cm.
 P 1.78 2.20 2.40

Mosdótál: 26 cm. 60 cm.
 P —.48 3.98

Üvegárak:

Vizespohár P —.15

Borospohár P —.12

1 literes vizeskorsó P —.88

Porcellán-, fayanc- és háztartási cikkek

filléres árakon

Vidéki rendelések utánvétel mellett eszközöltetnek.

— Nem akartam beszédet tartani, mert nincs mit mondanom a halottról. A halottról vagy jót, vagy semmit. Eljött a fia és ígért 50, 100, majd végül 500 forintot, de akkor sem volt mit mondanom. Ezután *Miska* elővette revolverét, akkor már tudtam valamit jót mondani az apja után. „*Er vor e grajszer Pase-Jiszroél, er hat ké Sábész ünd ké Jantev gehátn, er hat nevélesz ütrefesz gezeszen; aba ezaj Pase-Jiszroél vóra nikszi vi Miska...*“

Ezeknél a szavaknál megrázta *Miska* vállait és így folytatta tovább:

—...*er hat nikszi gewellt sein Rövede-sisz, vi sein Zün...*

A múlt század végén kezdett kiépülni községében a vasgyár. A hivatalnokok között voltak zsidók is. Ezek könnyebb fajsúlyúak voltak vallási tekintetben. Közelgett purim, összegyűltek a kevésbé vallásos rétegbeliek és elhatározták, szakítva az eddigi helyi tradíciókkal, nem elégszenek meg holmi böcherok által előadott Purimspiellel, hanem — bállal egybekötött műsoros estélyt rendeznek. Heteken át folytak a próbák, tanulták a kabarédarabok sikamlós szójátékait, betanulták a századvégi divatos táncokat, a színpadról, operai szereplésről álmoldozók nagyban rikácsolták nagy áriáikat. Szóval nagy láz volt a városodni kezdő helységben. Elkészültek a nyomtatott meghívók is a gazdag műsorral, a szereplők és rendezők neveivel. Fél 8 órai kezdettel hirdették az előadást és pontos megjelenést kértek, mert a kezdés is nagyon pontos lesz. A meghívókat szétküldték. Természetesen a rabbinak is küldtek. Hát csak nem sérthetik meg, hogy ne küldjenek neki?!

Purim este megindult az özőnlés az előadásra. Alig múlt hét óra, már tömve volt a terem. Ilyen nem volt, ezt sokan meg akarták nézni. Ez újdonság volt számukra. Fél nyolc előtt 1—2 perccel, mikor már megakarták kezdeni az előadást, belép a rabbi, kezében a műsorral. Megáll, körültekint a közönségen. Első pillanatokban végigmorajlik a megjelenés híre, majd nyomasztó csend váltja fel a zsidóaszt. Kétszer a padlőhoz koppintja ezüst fogantyús botját, felemeli meghívóját és hangját is.

— *E Einlödung hab ich bekümmen. Stét, wer wat tánczn, zingen, wer wat Komédiant sein Döss stét allesz in Einlödung. Aba bei מוסר („Müsor“) zé ich nikszi, ver döss wat hátn. Alsdenn: ich bin gekümmen, ich vár enk döss hátn.*

— Eddig a gyerekek, böcherok, fiatalabb jökedvűek felöltöztek püremkor és végig mulattatták az egész Kilet. Hete-ken át beszéltek róla, oly jól sikerült minden. Eljöttek hozzám, terített asz-

talt talált nálam ifjú és öreg, szegény és gazdag. Egyik álarcos menet a másikat érte. Ezzel ti nem voltatok megelégedve, nektek új kellett. Nem látjátok a romlás beköltözését családi tűzhelyetekre???

Ezzel tovább szötte fulmináns beszédét, oly hatással, hogy megindult a társaság és percek alatt kiürült a terem és Rabbi J'szoel Chajim z. c. I bátran elmondhatta, sohasem tartott még az életben ilyen „megindító” hatású beszédet, mint ezúttal.

Richter Arthur

HIREK NAPTÁR

Sabosz Póro, Vajakhél-P'küde Ador 23. — Rajs-chajdes bencsolás (Rajs-chajdes Niszon a jövő szombaton) Gyertyagyújtás (Bpest): 5.30 שבת kimenetele: „ 6.25

— Tóraszellemű nevelésben részesítjük ifjúságunkat. A budapesti orth. polgári iskolában legutóbb megtartott szülői értekezleten az előadói termet színiültig megtöltő közönség feszült figyelemmel hallgatta dr. Deutsch igazgató meleghangú megnyitóját után Reif Armin tanár lebilincselő előadását: „Aktuális nevelési problémák” címmel. Előadó korunk egyik legkényesebb témájáról beszélt: a gyermek és szülő között az utóbbi években mindgyakrabban mutatkozó ellentétokről, amelyek egyes esetekben súlyos kimenetelű tragédiákká fajultak el. Reif tanár a tudós készültségével és a gyakorlatot szakember biztonságával tárta fel az okait ezen lelki-konfliktusnak, amely orth. szempontból vizsgálva abban mutatkozik, hogy a szülő elküldi magát a „modern” nevelésnek nevezett hangzatos jelszavaktól és szabadságú fajuló szabadsággal neveli gyermekét. Híbatlanul, hogy a nevelési módszerekből kivéssza a bevált, jirasz somájjal párosult ki-

bud áv voém-en alapuló tekintély rendszere. Ezért nincs meg a „barátság” alakult szülő és gyermek között az annyira óhajtott megértés.

— A budapesti orth. hitközség kebelében működő „Gemilasz Cheszed” alap 1933. évi zárszámadását előterjesztette a hitközség március 4-én Deutsch Géza hitközségi alelnök elnöklété alatt tartott előjárásági ülésében. Az előjárásági megelégedéssel vette tudomásul, hogy a Gemilasz Cheszed-alap az 1933. év folyamán 33 orthodox kereskedő és iparosnak 100—300 pengőig terjedő kamatmentes kölcsön folyósításával módot nyújtott foglalkozásuk folytatására és részben új egzisztencia megalapítására. Az alap 1924 óta Deutsch Géza hitközségi alelnök eredményes vezetése alatt működik. A nemes cél érdekében buzgó tevékenységet fejtenek ki: Schlésinger Adolf, Roth Henrik, Reitmann Manó Weisz Mór.

— A frankfurti főrabbi gyászja. A frankfurti orthodox hitközség főrabbiját Horovits Jenőt nagy gyász érte, legidősebb fiának, Semüelnek — aki dedapjának, a megfésült hufalfai czadiknak a nevét viselte — elhunytával. A 10 éves fűcska rendkívül sok tehetséget és reményt visz magával a sírba. A mélyen sújtott szülőket mindenünnen a részvét megnyilatkozásai keresik fel. המקום יחם.

— A Vasváry Pál uccai Sasz Chevra. (Levél) „B. lapjukban Sasz Chevránkat illetően cikk jelent meg, amely félreértésekre adhat alkalmat. Ezzel kapcsolatban szükséges leszögezni azt, hogy a Vasváry Pál uccai Sasz Chevra 1852-ben alakult a konzervatív körök kezdeményezésére (külön orthodox hitközség akkor még nem volt) olyan alapszabályokkal, amely a Sasz Chevra teljes függetlenségét mind a mai napig biztosította. Ép e függetlenség megóvása céljából a Sasz Chevra mindennemű hitközségi funkciótól és így természetesen politikától is távol tartotta magát. Egyedüli programja a Limud Hatajro gya-

korlása, terjesztése, a hamisítatlan ősi zsidó keretekben — és szegény talmudisták segélyezése. Erre való tekintettel a különválás idején, úgy az orthodox, mint a neolog hitközség háboríthatatlanul elismerte a Sasz Chevra szerzett jogait és így az a templom fenntartásához egyik hitközségtől sem köteles licencet kérni. A Sasz Chevra eddigi rabbijai elismert tekintélyek az orthodox zsidóság körében. A Sasz Chevra célkitűzésében és szellemi vezetésében mind a mai napig ugyanaz maradt, mint volt, amikor megkezdte munkáját és erről az útról a jövőben sem akar letérni, még akkor sem, ha elfogad támogatásokat és segítséget akár az orthodox, akár a neolog hitközségektől. Herskovics Ernő.

— A tiberiási főrabbi z. c. I. Jeruzsálemi jelentés szerint elhunyt R. Majse Kliers tiberiási főrabbi. Övele kődött az utolsó tagja a nagy triász (Sonnenfeld, Klatzén és Kliers főrabbi), amely hűségesen őrt állott a szentföldi zsidóság orthodox vallásossága mellett.

— A felekezeti sajtó önértéke. Az Israelit a következőket közli: „Egy zsidó vendéglőstől, aki évek hosszú sora óta lapunkra előfizetett következő értesítést kaptuk: „Igen sok zsidó lapot kapok ingyen és a mai rossz viszonyok miatt nem fizethetek elő.” Az Israelit erre a levélre azt jegyzi meg, hogy legfőbb ideje volna, hogy a zsidó sajtó adjon valamit saját becsületére s legyen a munkából eredő önértéke.

— Sirköfelavatás. Zvicbel Zélig z. c. I. sirkövet f. hó 11-én vasárnap d. e. 11-kor avatják fel a gránát-utcai temetőben.

— A prágai Chevra legöregebb tagja. Prágában elhunyt Josef Reach, aki az ottani Chevra legöregebb tagja volt amennyiben 94 éves kort ért el. Csakláját R. Jehüdo Hachószid-tól származtatta, aki tudvalegőleg a 13. században élt Németországban és művét a „Széfer Chassidim”-et nagy becsben tartják a hagyományhű körök.

— Halálozás. Egerből írják: Hosszu szenvedés után 77 éves korában elhunyt Blas Mór, hitközségünk nyugalmazott kántor-metszője. Kiváló majhel is volt. Ezt a nagy miczvót közel 800 esetben gyakorolta. Schreiber Mór rabbi és Reb Sólem Pollák méltatták az elhunyt kiváló érdemeit.

x Az állásnélküli fővárosi zsidó tanítók arra kéri a szülőket, hogy mindennemű magántanítás, korrepetálás (héber, német, latin, francia, angol, zene, rajz) esetén, a Wesselényi u. 44. címre sziveskedjenek fordulni. Lelkismeretes és szakképzett pedagógusok olcsó dotáció ellenében állnak a szülők rendelkezésére.

A németországi kormányrendeletek tömegében a legutóbbi rendelet az, amelyik úgy szól, hogy azok a zsidók, akik 1918. november 9-2 után kapták meg a német állampolgárságot, megszüntek német állampolgárok lenni.

— Szombattartó állástkeresők figyelmébe. A budapesti „Somré Sabosz Bizottság” (Kazinczy u. 27.) jelentése szerint jelenleg elhelyezkedést nyerhet a fővárosban 2 fűszeresegéd, 1 bőrkereskedőtanonc, 1 fehéreművarrónó.

— Az abaujszántói saszevra a Semen Rajkéach 97-ik Jahzeitjára saszejumót rendezett. Deutsch Jenő főrabbi mélyenszántó hadron-t mondott; majd Fried Menyhért hitk elnök és Stern Adolf titkár hadron-jai következtek. — Roth Herman lelépő egyes elnök beszámolója után Auerbach Mártont elnökké, ifj. Blau Jenőt alelnökké választották meg. Utóbbi és Stern Márton (Tállya) Tóraigéi hozzájárultak az ünnepélyes hangulat fokozásához.

— Purim vidéken. Pápán a T. B. Neumann Hugó elnök rendezésével műsoros purimspielt rendezett, helyi aktualitásokkal. Bass Tibor, Gold László, Schiffer Ferenc, Löwinger Sándor (Sárvár), Sonnenfeld Miklós, Stein és Schwarz József, Reisz Dezső, Blau Benő (Szombathely), Wéber Béla, Hoffmann Izidor mind kiválóly nyújtottak. — A surányi Aguda leányegyletben Grünwald Aranka, Silbermann Flóra Bész Jákob tanítónő ünnepi beszédei után Rosner Bellus, Gyurg Elvira, Steiner Rózi, Stern Aranka, Grünwald Many, Kohn Lili, Esrovits Ilus szerepeltek kitűnően. Az ünnepélyt Paskusz Vilma elnök rendezte.

x Nőolvasóink figyelmébe ajánljuk Spitz Herman (Erzsébet körút 44) női divatruházának jelen számunkban közzétett hirdetését. Itt ugyanaz a finom minőségű áru, mint a Belvárosban, dús választékban, lényegesen olcsóbb áron beszerezhető.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete
Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása
— Szombaton zárva. —

ווער עס ווילל בעשעטלען דאס ווארשייער וועלטבלאטש
דאס יידישע טאגבלאט
זאלל זיך ווענדען צו דער פערטערעטונג פאן
דעם בלאטש אין דער טשעכאסלאוואקייא:
I. Guttman, Bardejov, Mlynská 4.
פריי 20 מאנאטליך אין פארויס.
(פאסט-טשעקקאנטא פראג: 9089)

Orth. kóser ש ל פ ס ח saját szüretelésű borok Weisz Mendel-nél legolcsóbbak!

Tokaji különlegességek és mindeféle pálinka ש ל פ ס ח
chómeecz árban!

Széderesték

az ui, fényesen berendezett
fehértéremben,
ahol egész éven át esküvők és társasvacsorák rendeztetnek.

Hal-
különlegességek
60 fillértől!

Weisz
Mendel
orth. vendéglője

VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!
(Sürgöncim: Orth. Weisz,
Budapest Wesselényi-utca)

— Beküldött hírek. A szarvasi orth. hitk. a főrabbi által vezetett jesivája számára internátus létesítését tervezi, ahol a növendékek csekély díj ellenében teljes ellátásban fognak részesülni. — Nyiregyháza a szefard bészhamidros-Kidüsin-re szijumót rendezett. Widder Salamon rabbi-előadó kitűnő hadront mondott, majd Spreier Ábrahám beszélt hatásosan. — A jeruzsálemi héber egyetem meghívta dr. Patai Józsefet újabb előadássorozat tartására a középkori héber költészet történetének köréből. Dr. Patai annak idején a magyar közoktatásügyi minisztérium ösztöndíjával tudományos kutatást végzett a világhírű oxfordi Bodleiana könyvtárban a középkori héber költők kiadatlan kéziratjai között. Ezeket fogja a jeruzsálemi egyetemen tartandó előadásaiban ismertetni. Patai Józsefnek ez a harmadik meghívása a jeruzsálemi egyetemre. Első előadása a magyarországi héber költészet történetéről szólt. — Makón az Ador 7-i chevra szüidön Rubinstein S. chevra-elnök tartalmas beszámolója után többek között Deutsch Ch. L. rabbi szép homiletikai beszédet mondott. — A nyiregyházi „Chevro T'hilim” választása: Grünberger Sámuel elnök, Rosenwasser Adolf alelnök, Eisenberg Izidor ellenőr, Klein József pénztáros; választm.: Leimsieder Jakab, Schatten Jónás; Arnstein Lajos stb. — A mádi Chevra Kadisa új tisztikara: Flegmann Heimann elnök, Löwy Adolf alelnök, Salzer Jenő pénztáros, Sichernmann Salomon és Neumann Miklós gondnokok, Zipszer Hermann és Teitelbaum Miksa választmányi tagok.

שמורה מעולה אוד ש מורה מצות
אפילו למהדרין מן המהדרין, אויף טראק
קענער מיהלע געמאהלען, אונטער אויפזיכט
של ה"ה הצדיק ראב"ד דמה"צ ואלער-
בוללינגשען פרייען בייא מר צו האכען,
ה"ק אברהם שווארץ.
Schwartz Ábrahám Nyirbátor Árpád-u. 13

BECKERT HUGÓ
paróka készítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Használt perzsa és-
mindenfajta szőnyegek
alkalmi vételekből, rend-
kívül olcsón eladóak.
Vogel László, Dob-utca 30
TELEFON: 44-3-17.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSANYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Pályázatok

A bakonyzentkírályi izr. hitközség marha- és baromfimetszői, valamint kántori állásra, azonnali belépésre, pályázatot hirdet. Csak nőten fiatalember jöhet számításba. Ajánlatok Braunstein Lipót, Csesznek, címre küldendők.

Az encsi Talmudtóra keres egy elismerten talmid-chóchom és jóré somájim melamedot, aki alef-bészt, chümis-rasit és gemóre-tajszefeszt kitünően tanítani képes. Fizetés megegyezés szerint. Részletes írásbeli pályázatok eddigi működés igazolásával Moskovits Emil, Encs címre küldendők.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P., azonfelül soronként 1 P.)

Blumenthal Rózsika Kiskunhalas és Lordján Armin Jánosalma, jegyesek.

Silber Fégele Sárvár, Samet Mordecháj Jiczchok Kisvárdá, jegyesek.

Federweisz Fridát Dun. Stredáról, eljegyezte Mihály Ernő, Tab.

Steiner Ráchelt, Steiner Ignác gyömörei főrabbi leányát eljegyezte Fischer Alter, Zenta.

Ellner Malvin Salgótarján, Weber Aron Pápa, jegyesek.

Koralek Lenke Piszke és Klopfer László Budapest, jegyesek.

Fekete Szerénkét Nyirbátorból, eljegyezte Weinstein Herman Nagycsed. (Nagycsed T. B. gratulál)

Geiger Olga és Ullmann Sándor f. hó 4-én tartották egybekelési ünnepélyüket Biharkeresztesen.

Wrübel Rózsá Mezőlaborc, Weiser Emil Királyhelme, jegyesek.

Weiser Emilnek Kral. Chlumec és Kritzer Lipótnak Soltvadkert, szívélyesen gratulál eljegyzésükhöz

a Galantai Chabürasz Talmidim.

Nagymegyeren a elmúlt szombaton ünnepelte Blumenfeld, Mayer, Esriel Chájim fia barmiczvó-avatását. Az ifjú remek drósója után a rokonság nevében Menezzer Izidor (Galgóc) mondott megkapó divré tajrót.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Bonyhád: 1921. május 21 = Ijor 13. — H. F. Tervét bemutattuk a Központi Irodának Egyébként tessék közvetlenül oda is (Eötvös u. 19.) fordulni. — L. J. J. Debrecen: Nem ajánljuk — Érdeklődő: Neo = új. Neológia = ujtás, újszerűség. Neochaszidizmus = új chaszidizmus.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkérésnél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelítség levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

HÁZIASNEVELÉSŰ, amellel iskolázott urileány negyvenezer pengő hozománnyal férjhezmenne szombattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENÓNÉL, Rákóczi út 57/b.

56 ÉVES gyermektelen, szigorúan vallásos özvegyember hozzáillő feleséget keres, kivel kimenne Palesztinába. Cim: R. D., Bpest, Andrássy út 36. III. em Tavaszi gyermekabátok, ruhák és cipők árait mélyen leszállítottam. Székely Jenő, Bpest, IV. Petőfi Sándor u. 9.

ALFÖLDI 120.000 lakosú városban, 40 év óta fennálló és egy kézben levő orth. pékségbe bönösülhet intell. vall. 30-35 éves, munkaszerető pék. Iparengedéllyel bírók előnyben. Leveleket „Biztos megélhetés 1934” jelígen a kiadó továbbít.

PINCÉSZETI tanfolyamot végzett fiatal, intelligens pincérmunkást keresünk május 1-re. Steiner Lázár Fiai, Gyömöre.

GAZDASSZONYNAK ajánlkozom magános úrhoz, helyben vagy vidéken. Stern, Bpest, VII., Munkás u. 6. I. 14, BENŐSÜLÉSRE keresek vallásos, kellő műveltségű talmudistát. Hozomány 10-12.000 P-nek felel meg. Ajánlatokat „Benősülés” jelígen a kiadóba.

HÁZTARTÁS minden ágában, gyermeknevelésben és az összes irodai teendőkhöz teljes jártassággal bíró németül perfektil beszélő vallásos urileány, előkelő orth. úri családnál megfelelő alkalmazást keres Szíves megkereséseket Familienanschluss jelígen.

ELŐKELŐ orth. családból származó 20 éves, csinos, intelligens urileány férjhez menne jól szituált vallásos (esetleg idősebb vagy özvegy) úrhoz, kinek hozomány nem fontos. „Szorgalmas”

40 ÉVES özvegy kereskedő, hozzáillő feleséget és egyetlen kislányának szerető anyát keres Némi hozomány szükséges. Csak teljes című leveleket „Peszach” jelígen.

Intelligentes deutsch sprechendes orth. jüd. Mädchen zu 2 Kindern (6 u. 8 Jahre) und für die Küche gesucht. Adresse: Chust, Postfach 9. (C. S. R.)

65 ÉVES, munkaképtelen beteg ember ezuton kéri hittestvéreit, hogy nagy inségében bármily kis adománnyal segítsék. Adományokat Hirsch Gy. névre a kiadó továbbít.

ORTH. VENDÉGLŐ, forgalmas vidéki városban kitünően prosperál, családi okok miatt átadó. 20 fill. bélyeggel el látott ajánlatokat „párnosze bechóved” KIMONDOTTAN helyes, ügyes, iskolázott hugom részére finomlelkű, biztos existenciával bíró orth. fiatalembert keresek. Hozomány P 7.000 és remek kelengye „Szerencsés véletlen” jelígen

A Tompa u. 17. a levő templom udvarában az orth. hitközség baromlivágódája újból naponta a közönség rendelkezésére áll.

DRŐSEK héberül, jüdisch-deutsch és magyar nyelven nálam olesón megrendelhetők. Reichenberg Fülöp hitoktató és hitszónok, Pápa, Rákóczi út 29. szám.

VOLT HUNFALVI talmid (1906-1912), a rossz viszonyok következtében tönkrement, leánya kiházásítása céljából régi barátaihoz és egyéb jószívű hitsorsosokhoz fordul. Segélyösszegeket a Zs. U. „talmid vószik” jelígen továbbít.

HA ELEGÁNSAN és amellel olesón akar öltözködni, keresse fel újonnan megnyitott angol, francia női divatszalonunkat. Elsőrangú munka, rendkívül mérsékelt árak. M. Müller, Bratislava, Edlov dvor.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII. Bethlen utca 33.

Chómeccmentes púder! Orth. kozmetikus gyártmánya. Díjtalan kozmetikai tanácsadás. B. SCHMALHAUSEN BÖSKE kozmetikus. BUDAPEST, VII., ROMBACH-UTCA 13. sz., és KÁROLY-KÖRUT 19. sz. II. 8 Vidékre P — 80 bélyeg beküldése ellenében szállít.

Orth. kóser Penzió. A Svábhegy déli lejtőjén. Magaslati levegő. Olesó és kitünő kiszolgálás. Vidám SZÉDER ESTÉK. Kellemes peszachi pihenés. Farkasvölgyi Park Penzió. Budapest, I., Torbágyi-ut 110. Telefon: 65-2-75.

Mérot utáni férfi- és gyermeköltönyök, férfi- és gyermekfelöltők **Deutsch Mór és Fiaival** **Budapest, Károly király körút 28. Közp. város háza** Ugyanott kész férfi- és gyermekruhák nagy választékban!

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ד

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A régi citátum időszerűsége

A zsidóság nagy barátjának, a nagy német drámaírónak, Lessing Efrájimnak, akinek a nevét a mai Németországban még említeni sem szabad, világhírű darabjában a „Bölcs Náhán”-ban van egy jelenet, amikor a középkori lovag elmélkedik a zsidóságról, természetesnek találja elnyomásukat és szerinte nem is fontos, hogy igaz-e mindaz, amit a zsidók ellen felhoznak, mert akár igaz, akár nem: „Tut nichts, der Jude wird verbrant!”.

A középkori lovagnak eme kijelentése, sajnos, állandóan időszerű. Az új korban volnánk, de azért e tekintetben középkori állapotok vannak és azt sem lehet mondani, hogy lovagias állapotok. Amikor ezeket a sorokat írjuk, a budapesti Műegyetemen kiadják a zsidó hallgatókat, az úgynevezett civilizációhoz méltatlanul, vagy talán méltóan, közönséges módon verkednek, megsértik a zsidó diákokat emberi méltóságukban és polgári jogaikban. Mi ennek az oka? A múlt hónapokban a diákvargásokra az volt az ürügy, hogy a numerus klauzst nem alkalmazzák szigorúan, 5 százalék helyett több van zsidó az egyetemen és e plusz miatt nem tud elhelyezkedni — ezer és ezer keresztény végzett diplomás. A zavargások elültek, mert illetékes helyen megnyugtatót kaptak. Most azután újra kezdődött a hecc.

Hát ennek mi az oka? Tervbe van véve a gazdasági egyetemnek a műegyetemmel való egyesítése takarékosági szempontból, ezért az ifjuság izgatott, az egyik oldalról, a másik oldalról. És ha régen azt mondták, „ha két fél civakodik, örül a harmadik”, akkor a mi esetünkben úgy variálандó a közmondás: Ha a gazdasági egyetem ifjusága civakodik a műegyetemmel, akkor a harmadik: a zsidó ifjuság — kikap. Szóval, a régi história: a középkori lovag megállapítása, hogy nem fontos az ok, a fő

az, hogy elverjék a zsidókat a port és minden előráncigált alkalmat elég alkalmasnak tartanak az elégtelenség, az izgatottság állandó élesztésére és a békés állapotok megzavarására.

Talán hozzá lehetne szokni már ezekhez a kilengésekhez? De nem szabad hozzá szokni. Nem szabad nagy kárust csinálni a dologból, de viszont nem szabad szótlannul elmenni a dolog

mellett. A megverték és a velük érzők legyenek tudatában annak, hogy a zsidóság bűnbakként való szereplése: a göllusz következménye és ez a tudat ébressze bennünk a kötelességérzetet, hogy úgy éljünk, — erre a beköszöntő Niszon hónap is tanít —, hogy a Mindenható a megváltás idejének elérésére méltónak tartson bennünket, és kegyét reánk sugároztassa.

Sabosz Hachajdes

Tavasznak hava: a Niszon köszönt be ezen a szombaton. A Sabosz Hachajdes alkalmából a rendes heti szakaszon kívül felolvassuk egy külön Tórából az ígét: „Ez a hónap a hónapok elseje legyen számotokra.” Így szólalt meg a szent ígét, az egyiptomi rabságban szülyödő néphez, hirdetvén neki a megújódást, az új életet. A midrasi bölcsek fennakadnak a Tóra azon szaván, hogy a Niszon új holdja „löchem” (számotokra), azaz Jiszróélre nézve legyen a hónapok elseje, hiszen a tavaszi idősámítás sok ókori népnél volt elterjedve. A bölcsek ebből az alkalmából felsorakoztatnak több szent ígét, amikor az iteni gondviselés hangsúlyozza, hogy ezt „számotokra” nyilatkoztatta ki, azaz Jiszróélnak adja. Így van az, amikor a társadalmi jog szabályait (mispótím) írja elő, amikor a szociális igazság megvalósításáról: a smító és jajvél intézményeiről rendelkezik, amikor az igazságról és a szeretetről van szó; mindenütt hangsúlyozva van, „löchem”, mindez nektek szól. A midrásbölcsek e megállapításának mélységét a mai viszonyok megmagyarázzák nekünk. Sokat beszélnek különböző országokban az államhatalomnak törvényekkel való kiépítéséről, állandóan hoznak törvényeket, amelyek az állam biztonságát vannak hivatva szolgálni, a szociális igazság — elvileg — tengelye az egész állami tevékenységnek és tár-

sadalmi életnek. És mit látunk? A sok törvény mellett elvész az igazság, a sok szociális szólam mellett elvész az emberszeretet.

Az Egyiptomban szülyödő nép első törvénye a holdsámítás bevezetése volt. A hold megújódása zsidó felfogás szerint állandó tanubizonyosága I'ten gondviselésének, s Izráel megújódási reményeinek. Csak aki a természetet így látja, csak aki a természeti történelemben I'ten újítást véli, képes igazi igazságra, igazi jogra, igazi szeretetre, igazi szociális intézkedésekre. — Amikor mindezek, mint csupán emberi állítások csöddöt mondanak, akkor a jövőndő útja az, amit a zsidóság hirdet Sabosz Hachajdes napján, amikor a természet törvényeiben megérzi a jognak, az igazságnak, a szeretetnek mindenható urát, aki az örök erkölcsi eszmék hordozójává tette közönségünket.

Egy finom hitközség

Valaki érdeklődött Pilsben a rituális ellátásra vonatkozólag és akkor az ottani hitközségi megszáróstól azt a felvilágosítást kapta, hogy náluk a rituális metszés el van tiltva és azért csak nem-rituálisan vágott marhahússal szolgálhat és ilyet az összes hitközségi alkalmazottak használnak. Kiderült azután,